



Encendre l'esperança

Dotze pistes
per a un gran repte

Josep Maria Romaguera
Maria Guarch

EMANIS 184

CPL
col·lecció

*La col·lecció Emaús vol oferir llibres
de lectura assequible que ajudin
a viure el camí cristià en el moment actual.
Per això porta el nom d'aquell poble
cap a on anaven dos deixebles desesperançats
quan es van trobar amb Jesús,
que es va posar a caminar al costat seu,
i els va fer entendre i viure
la novetat de l'Evangelí.*

Josep Maria Romaguera
Maria Guarch

Encendre l'esperança

**Dotze pistes
per a un gran repte**

Col·lecció Emaús 184
Centre de Pastoral Litúrgica

Disseny de la coberta: Maria Guarch

Fotografia de la coberta: Fons del CPL

© Edita: CENTRE DE PASTORAL LITÚRGICA
Diputació, 231 – 08007 Barcelona
Tel. (+34) 933 022 235 – wa (+34) 619 741 047
cpl@cpl.es – www.cpl.es

Primera edició: juny de 2025

ISBN: 978-84-9165-703-3
Dipòsit legal: B 12723-2025

Printed in UE

Imprimeix: Ulzama digital S. L.



Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si us cal fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

| | |
|--|----|
| Presentació (Josep Maria Romaguera i Maria Guarch)..... | 7 |
| L'esperança en els orígens cristians (Joan Torra)..... | 9 |
| Crisi del deute en el Sud global (Justícia i Pau)..... | 17 |
| El món es prepara per la guerra i el papa Francesc aposta per l'esperança (Tica Font)..... | 33 |
| L'esperança ecumènica (Daniel Palau)..... | 43 |
| L'esperança cristiana davant la malaltia i la mort (Sebastià Aupí)..... | 53 |
| El perdó, una necessitat del nostre món (Francesc Conesa)..... | 57 |
| Els pobres, els nostres germans (Josep Maria Pujol)..... | 87 |

| | |
|---|-----|
| Davant la malaltia, acompanyament (Jenifer Jiménez; Família Mira Ochoa; Israel Márquez)..... | 97 |
| La família, mirar al futur amb esperança (Carme Flores i Fernando López; David Luque i Lorena Cabrera)..... | 107 |
| Joves i esperança (Maria Outomuro)..... | 115 |
| Acollir, protegir, promoure i integrar (Montserrat Lluveras)..... | 125 |
| Als meus germans més petits (José María Carod)..... | 133 |

«Encendre l'esperança» és una de les intencions del Jubileu 2025. I, a propòsit del Jubileu, aquest llibre pretén contribuir a mantenir viva la flama de l'esperança més enllà d'aquest any que, com tot, passarà.

Alguns dels temes que posa en relleu la butlla de convocatòria del Jubileu els proposem per a la reflexió, sigui amb aportacions dels qui els han estudiat a fons, sigui amb testimonis de vida (i, en alguns casos, amb totes dues perspectives). Els temes són aquests: el mateix significat de l'any jubilar en els orígens i les implicacions que continua tenint avui la convocatòria d'un Jubileu; la pau, que clama més fort en aquest temps de guerra; l'ecumenisme i la seva recerca de la unitat; el repte d'afrontar la malaltia i la mort; el perdó que tant necessita el nostre món i que Déu dona en abundància; els pobres, germans nostres; la família, escola de vida; els joves; l'hospitalitat; les persones empresonades, en el cor de l'anunci de «l'any de gràcia del Senyor» (Lc 4,19).

Al final de cada capítol hi tenim unes pistes «per a la reflexió i el treball en grup», com un mitjà, si serveix, per «encendre l'esperança» (o mantenir-ne encesa la flama) en les vides dels lectors.

Tant de bo aquestes pàgines ens puguin ajudar a viure l'esperança cristiana, que «no defrauda» (Rm 5,5), tot retrobant-nos amb «Jesucrist, que és la nostra esperança» (1Tm 1,1).

Josep Maria Romaguera

Maria Guarch

L'ESPERANÇA

EN ELS ORÍGENS CRISTIANS

L'evangelista Lluc ens conta a l'inici de l'evangeli (4,16-30) que a la sinagoga de Natzaret, el dissabte, Jesús llegeix un fragment del profeta Isaïes (61,1-2), aquell que acaba dient que l'Esperit del Senyor Déu l'ha enviat «a proclamar l'any de gràcia del Senyor». Ben solemnement sentència: «Avui es compleix aquesta escriptura que acabeu d'escoltar».

Els seus oients, astorats i perplexos, s'espanten. ¿Serà veritat que Jesús –de qui han sentit ja coses meravelloses– instaurarà ara l'any de gràcia del Senyor, és a dir, l'any jubilar, l'any sant, l'any sabàtic –diguem-ho com vulguem–? Si és així, haurà de canviar moltes coses. ¿Se'n sortirà? És que això de l'«any sant» mai no s'havia aconseguit de dur a terme per més que els profetes ho havien proclamat, els sacerdots i levites ho havien predicat i la llei ho havia regulat. Al toc de corn que anuncia l'any cinquanta (després de set setmanes d'anys), com que és «any sant», cal: deixar reposar la terra; alliberar els esclaus; proclamar la llibertat a tots els habitants del país; recobrar el patrimoni que s'ha venut; condonar els deutes de tothom; cal fer que no hi hagi pobres entre els teus... A més de la cita d'Isaïes, que ha estat explícita en els llavis de Jesús, les referències de la Torà són impactants, de molt de gruix: del llibre de l'Èxode 23,10-11; del Levític 25,1-28; del

Deuteronomi 15,1-6. Són les que el seu auditori té al cap. Però, per més que sigui l'any cinquanta, si no hi ha aquestes accions, no serà «sant»; serà un any com tots els altres.

¿Per què hi era aquesta prescripció de l'«any sant»? Cal tornar a recordar que Déu havia fet la creació bona de debò, tal com va repetint el llibre del Gènesi (capítol 1); no podia pas ser d'una altra manera havent sortit de les seves mans. O, si volem dir-ho des del segon relat de la creació (capítol 2), Déu havia posat l'home i la dona en el paradís, un jardí meravellós on tot era harmonia i bellesa. El capítol tercer, però, s'afanya a explicar que la persona humana, fent un mal ús de la seva llibertat, aquell do preuat que la fa ser l'única criatura a imatge i semblança del seu creador, ha perdut aquell paradís; és el que amb la tradició anomenem «pecat original». Lluny del paradís la persona humana queda sotmesa a la inseguretats, a la incertesa, al desordre, a la por; ara l'altre és aquell de qui cal protegir-se. Cal vetllar, a més, per assegurar la pròpia subsistència encara que sigui a costa de la de l'altre. I allò que era de tots –perquè Déu ho havia volgut així–, allò que servia per a donar vida a tots, ara puc dir que és meu, encara que l'altre ho necessiti per a ser. En definitiva, l'altre ja no és un germà, sinó un rival. I es justifica l'egoisme descarnat.

Que preciosa que és la descripció amb la reflexió que Joan Crisòstom (*Homilia sobre la primera carta a Timoteu*, 12,4) fa d'aquesta situació tot predicant. Vegem-la:

Fixa't en l'economia de Déu. Algunes coses les ha fet comunes a tots, per infondre així el respecte en el gènere humà; ha distribuït a tots per igual, com a germans, l'aire, l'aigua, el sol, la terra, el cel, la mar, la llum, les estrelles. A tots ha donat els mateixos ulls, el mateix cos, la mateixa ànima, una constitució semblant en tot perquè tot procedeix de la terra, tots derivem d'un sol home, i ens ha posat a tots en la mateixa casa. Però tot això pot ser que no ens commogui. Ha fet encara altres coses comunes a tots, com els llocs per al bany, les ciutats, les places, els passeigs.

I en totes aquestes coses comunes no hi ha cap lluita, tot està en pau. Però tan aviat com algú vol agafar alguna cosa i fer-la seva, aleshores sorgeix la discòrdia, com si la mateixa natura protestés, perquè mentre Déu ens ha recollit i reunit de tot arreu, nosaltres ens afanyem a dividir-nos i separar-nos per la propietat i per les fredes paraules: «teu» i «meu». I d'aquí en neixen les lluites i els disgustos. On això no s'esdevé no hi ha cap batalla ni cap discussió.

De tot això es conclou que allò que és comú ens convé molt més i és molt més conforme a la naturalesa (que allò privat). ¿Per què mai ningú no té la pretensió de posseir una plaça pública? ¿No és perquè pertany a tots? Veiem, en canvi, que tothom posa plets per una casa o per les riqueses. Les coses necessàries ens són comunes; en canvi, en les coses petites no respectem la mateixa igualtat o comunió. Déu ens ha posat en comú aquestes coses, perquè aprenguem a tenir també en comú aquestes altres. Però no hi ha manera que aprenguem la lliçó.

No. No era aquesta situació la que Déu havia volgut en la creació. Més aviat al contrari. Déu havia reservat el dia setè per a la persona humana, el dissabte, per a contemplar la bellesa i la bondat de la creació, per a gaudir de la joia de la germanor, per retrobar-se amb la mirada del creador i practicar l'agraïment etern al

Déu que ens ho ha donat tot per a administrar-ho en bé de tots. El precepte de guardar el repòs del dissabte retenia això. Volia fer que la persona humana, ella mateixa, anés regulant l'ordre en el desordre de la vida, la justícia en el cor de la injustícia, el bé enmig del mal que vol regnar. Guardar el manament –el repòs– del dissabte pot ajudar a arreglar el que la vida dels sis dies de la setmana ha espatllat. No té res d'estrany que això, que amb el «sàbat» Déu demanava per als dies de la setmana, passés a ser el manament de l'«any sabàtic» quan s'han complert una setmana d'anys. Tot fa referència directa al «dissabte» de la creació, altrament no es pot comprendre.

Aleshores s'entén el precepte del Levític:

Arribat el dia deu del mes setè, que és el dia de l'expiació, fes que ressoni el corn per tot el país: declareu sant l'any que fa cinquanta i proclameu la llibertat a tots els habitants del país. Aquest any serà l'any del jubileu: els qui s'havien venut el patrimoni, el recobraran, i els qui s'havien venut ells mateixos, retornaran al seu clan. Cada cinquanta anys és un any jubilar (Lv 25,9-11).

És motiu de goig; és el gran motiu de goig, una alegria immensa i cal celebrar-ho: la humanitat ha retornat a la situació del paradís; ha arreglat les conseqüències del pecat i del mal en la vida i en la societat, i ha retornat al món de germans que Déu havia desitjat. Vaja! Si no ho aconsegueix tota la humanitat, que com a mínim el poble d'Israel, el poble elegit, el poble que ha experimentat que aquesta és la voluntat de Déu perquè ell mateix ha estat alliberat de l'esclavitud, que ho faci en l'interior: «Toqueu el corn a Sió» –diu el pro-

feta Joel (2,1)–, «doneu l'alarma a la meva muntanya santa! Que tremolin tots els habitants del país, perquè s'acosta, ja és a prop el dia del Senyor». Tant de bo la celebració de tot l'any jubilar ajudés el poble a prendre consciència de la situació de germanor que hauria de viure i ho sabés mantenir en tornar a començar la vida normal després del jubileu. Si no, al cap de cinquanta anys un altre any jubilar tornaria a oferir l'oportunitat que es fes.

El fet és que mai no s'havia aconseguit de celebrar un any sant. És clar! Els que haurien de propiciar-ho serien els rics, els poderosos, la classe dirigent, perquè són ells els qui han d'alliberar els altres, i han de compartir les riqueses i el poder; els altres del poble són els qui han de ser alliberats i esperen, amb la màxima esperança, l'any sant que els ha de tornar a donar una oportunitat re-creadora. Mai no s'havia fet. Els profetes ho continuaven anunciant i amenaçant, fins que aquest clam es va tornar el clam de Déu fent avinent que, com que el poble no se'n surt, Déu mateix enviarà un Messies salvador que ho farà realitat. Així serà la salvació. Qualsevol salvació ha de començar per aquest alliberament. El Senyor Déu, havia dit Isaïes en el text que ha llegit Jesús a la sinagoga de Natzaret, faria que l'Esperit del Senyor reposés sobre algú que, «ungit per Déu», tindria aquesta missió de ser Messies que implantés l'any sant! No és estrany que pensessin que això aquest suposat Messies no ho podria pas fer sense força i violència. Imatges d'aquestes omplen les pàgines evangèliques fins a fer entrar el Messies a Jerusalem, com aquell que ve en nom del Senyor.

Quan Joan Baptista, des de la presó, envia missatgers a Jesús per preguntar-li: «¿Ets tu el qui ha de venir, o n'hem d'esperar un altre?», la resposta de Jesús és aquesta:

Aneu a anunciar a Joan el que heu vist i sentit: els cecs hi veuen, els coixos caminen, els leprosos queden purs, els sords hi senten, els morts ressusciten, els pobres reben l'anunci de la bona nova. I feliç aquell qui no em rebutjarà!
(Lc 7,20.22-23)

Jesús podia haver dit: ¿Que no veus que ja ha arribat l'«any sant»? La salvació no ve per les estructures socials exteriors; l'autèntica salvació ve de dins, del cor. Més ben dit, d'un cor renovat per l'acció de Déu mateix, de l'Esperit de Déu que Jesús està transmetent. I comença un món nou: el Regne de Déu!

Quan el dia de Pentecosta (cinquanta una altra vegada; no és pas casualitat, oi?) és donat l'Esperit, ha començat l'«any sant» sense fi! Ja no cal esperar un any sant que ens torni a situar com als inicis, perquè ara ja vivim «sempre» en l'any sant, sota condició que ens deixem portar per l'Esperit que se'ns ha donat.

La comunitat que neix de l'Esperit, és a dir l'Església, viu contínuament en l'any sant, en el jubileu, en la nova creació que ha començat. El seu dia ja no és el dissabte de la creació antiga, sinó el diumenge de la resurrecció. I entorn de la taula de l'Eucaristia reviu la vida en l'Esperit i crea un nou paradís, un jardí com el dels inicis creadors, però ara indestructible perquè es juga en la comunió dels cors de tots gràcies a l'Esperit. Així ho expliquen els Actes dels Apòstols (2,42-47):

Tots eren constants a escoltar l'ensenyament dels apòstols i a viure en comunió fraterna, a partir el pa i a assistir a les pregàries. Per mitjà dels apòstols es feien molts prodigis i senyals, i la gent sentia un gran respecte. Tots els creients vivien units i tot ho tenien al servei de tots; venien les propietats i els béns per distribuir els diners de la venda segons les necessitats de cadascú. Cada dia eren constants a assistir unànimement al culte del temple. A casa, partien el pa i prenien junts el seu aliment amb joia i senzillesa de cor. Lloaven Déu i eren ben vistos de tot el poble. I cada dia el Senyor afegia a la comunitat els qui acollien la salvació.

O bé, poc més endavant (Fets 4,32-35):

La multitud dels creients tenia un sol cor i una sola ànima, i cap d'ells no considerava com a propis els béns que posseïa, sinó que tot estava al servei de tots. Amb gran poder els apòstols donaven testimoni de la resurrecció de Jesús, el Senyor, i la gràcia abundosa de Déu actuava en ells. Ningú d'entre ells no vivia en la indigència, perquè tots els qui eren propietaris de terres o de cases les venien, portaven el producte de la venda, i el dipositaven als peus dels apòstols. Després era distribuït segons les necessitats de cadascú.

La primera Església no va proclamar cap any sant: vivia sempre en l'any sant, en la comunió entorn de l'Eucaristia, la comunitat, l'Esperit d'amor.

Van haver de passar mil tres-cents anys abans l'Església no va creure que havia de convocar un any sant que la retornés a l'any sant del qual mai no hauria de sortir. Si la celebració en la santedat de tot l'any servís per a donar-se'n, i sobretot per a fer-ho i viure-ho!

L'any sant ens ha de retornar a la Pasqua!

PER A LA REFLEXIÓ I EL TREBALL EN GRUP

- La celebració del Jubileu ens ha de fer reflexionar sobre com era la salvació que ens portava Jesús, com la va viure la primera comunitat cristiana. I, en conseqüència, ens hi ha de fer tornar a través d'accions concretes. El camí, el pelegrinatge, la porta, la celebració del perdó, l'Eucaristia... ens ho han de fer viure.
- L'any sant ens convida a mirar enrere, cap als orígens creadors i els orígens de la comunitat cristiana. Tornem a llegir els textos –antics i nous–, compartim-los, debatem-los, preguem-los. Però no ens quedem allà.
- La mirada enrere ens ha de portar a la mirada a avui i ens ha de permetre analitzar la nostra societat i la nostra vida des del que hauria de ser i encara no és.
- Llegir els textos passats i llegir la realitat d'avui ens ha d'omplir d'esperança, de la veritable esperança de saber que l'any sant és do de Déu, de l'Esperit de Déu «que vol que tots els homes se salvin i arribin al coneixement de la veritat» (1Tm 2,4). Aquesta ha de ser la nostra esperança.
- I l'esperança s'alimenta i creix en l'Eucaristia –el nostre «any sant» continu– on fem servir les paraules de l'Apocalipsi (22,20): «Amén! Vine, Senyor Jesús!» Ell ha vingut, ve i vindrà; que ens faci el do de saber-lo reconèixer present en la vida.

Joan Torra

Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià